

Η δημοκρατία των μοναχών

Το όρος Άθως ή αλλιώς Άγιον όρος βρίσκεται στη Χαλκιδική της Μακεδονίας και αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κέντρα της Ορθοδοξίας και του Χριστιανισμού παγκοσμίως, αφού φιλοξενεί είκοσι ιστορικά και εντυπωσιακά μοναστήρια. Επίσης, είναι η μεγαλύτερη έκταση γης στο κόσμο που ισχύει ο κανόνας του άβατου, δηλαδή η απαγόρευση της προσέλευσης των γυναικών στο χώρο αυτό και έχει αναγνωριστεί από τον ΟΗΕ ως ημιαυτόνομο κράτος με δική του κυβέρνηση την *Ιερά Επιστασία του Αγίου όρους Άθω* που βρίσκεται στη πρωτεύουσά του τις Καρυές και δικό του κυβερνήτη τον πρωτεπιστάτη. Το Άγιον όρος διασώζει πλήθος ιστορικών στοιχείων, όπως χειρόγραφα ,έντυπα βιβλία ,αυτοκρατορικά χρυσόβουλα και μεγάλη ποσότητα κειμηλίων θρησκευτικής και ιστορικής σημασίας, όπως το μεγαλύτερο τεμάχιο Τιμίου Ξύλου στο Κόσμο, καθώς και τη χρυσοκέντητη σκηνή και τα λάβαρα του Ναπολέοντα. Η Ιερά μονή Μέγιστης Λαύρας έχει τη μεγαλύτερη βιβλιοθήκη Φιλοσοφικού και Θεολογικού Περιεχομένου στο κόσμο μετά από τη βιβλιοθήκη του Βατικανού και του Σινά. Από την γεωμορφολογική πλευρά του, ο Άθωνας εντάσσεται στα υψηλότερα βουνά της Ελλάδας και η κορυφή του αγγίζει τα 2033 μέτρα. Τα δάση του είναι προστατευόμενα και φιλοξενούν πλήθος άγριων ζώων όπως είναι το αγριογούρουνο, το ελάφι ,το τσακάλι, ο λύκος, η αγριόγατα κ.α.

Τα Αθωνικά μοναστήρια έχουν αναγνωριστεί ως μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς από τη UNESCO.

Τα μοναστήρια σύμφωνα με την ιστορική δύναμή τους είναι :

1. Ιερά Μονή Μέγιστης Λαύρας

Ιδρύθηκε το 963 μ.Χ. από τον Άγιο Αθανάσιο τον Αθωνίτη με χρηματικές συνεισφορές του Βυζαντινού Αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά και αποτελεί πρότυπο όλων των άλλων μονών. Σήμερα κατοικείται από 85 μοναχούς.

2) Ιερά Μονή Βατοπαιδίου

Ιδρύθηκε τον 10^ο αιώνα μ.Χ. από τρεις Θράκες με χρηματική βοήθεια του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη στα ερείπια μιας παλαιότερης μονής. Σήμερα το μοναστήρι είναι Κυπριακό και κατοικείται από 180 μοναχούς .

3) Ιερά Μονή Ιβήρων

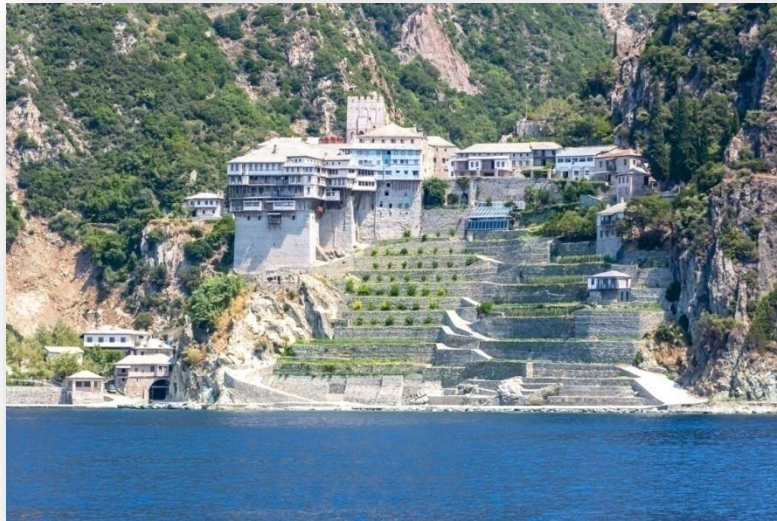
Ιδρύθηκε το 980 μ.Χ. από Ορθόδοξους Ισπανούς .Η σημερινή αδελφότητα αποτελείται από Έλληνες και αριθμεί 39 μοναχούς.

4) Ιερά Μονή Χιλανδαρίου

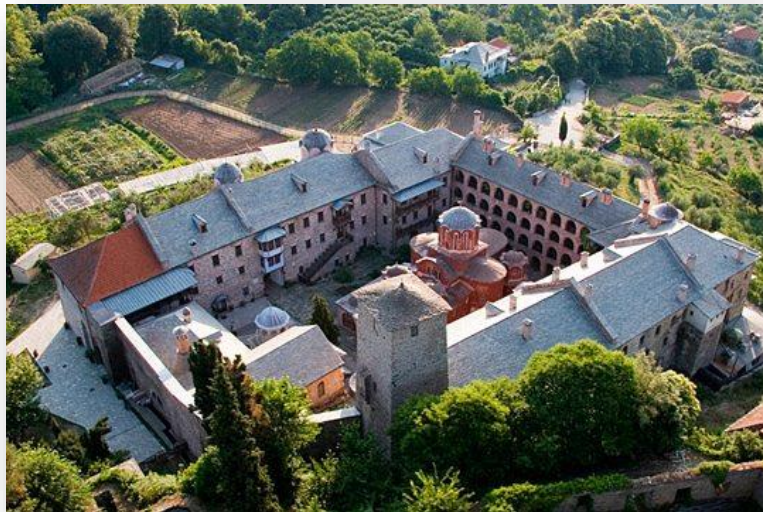
Ιδρύθηκε το 1197 μ.Χ. από τον Σέρβο Σάββα τον Αθωνίτη .Η Μονή παραμένει στα χέρια Σέρβων σήμερα και αριθμεί 76 μοναχούς.

5) Ιερά Μονή Διονυσίου

Ιδρύθηκε το 1375 μ.Χ. από τον Άγιο Διονύσιο της Καστοριάς. Σήμερα αριθμεί 54 Έλληνες μοναχούς.

6) Ιερά Μονή Κουτλουμουσιού

Ιδρύθηκε το 12^ο αιώνα μ.Χ. από το μοναχό Κάλλιστο Κουτλουμουσιανό. Στο μοναστήρι κατοικούν 79 μοναχοί.

7) Ιερά Μονή Παντοκράτορος

Ιδρύθηκε το 1363 από δύο αξιωματούχους του Βυζαντινού στρατού. Κατοικείται από μοναστική αδελφότητα 63 μοναχών.

8) Ιερά Μονή Ξηροποτάμου

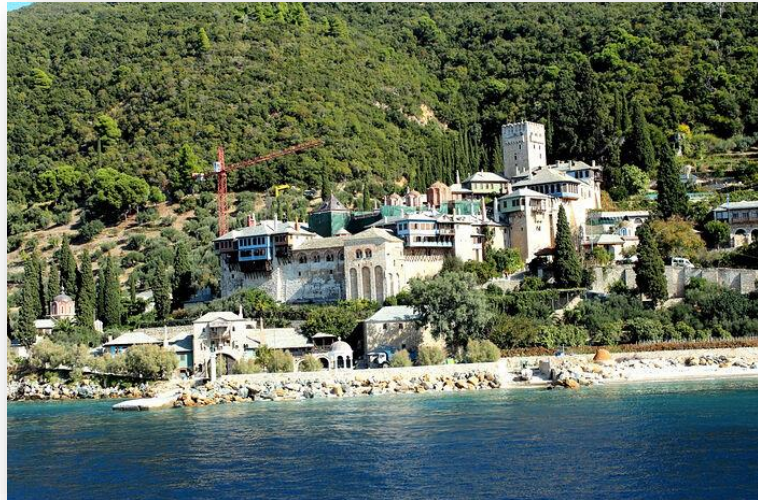
Ιδρύθηκε το 970 μ.Χ. από τον Όσιο Πάυλο τον Ξηροποταμινό στα ερείπια παλαιότερης μονής που ιδρύθηκε τον 4^ο αιώνα μ.Χ. Κατοικείται από 25 μοναχούς.

9) Ιερά μονή ζωγράφου

Ιδρύθηκε το 973 και κατοικείται μέχρι και σήμερα από Βούλγαρους.

10) Ιερά Μονή του Δοχειαρίου

Ιδρύθηκε το 970 από τον Βυζαντινό Αυτοκράτορα Μιχαήλ 'Ζ. Σήμερα κατοικείται από αδελφότητα 53 μοναχών.

11) Ιερά Μονή Καρακάλου

Ιδρύθηκε στις αρχές του 11^{ου} αιώνα ,είναι ελληνικό και σήμερα κατοικείται από αδελφότητα 52 μοναχών.

12) Ιερά Μονή Φιλοθέου

Ιδρύθηκε στα τέλη του 10^{ου} αιώνα ,είναι ελληνικό και κατοικείται από 68 μοναχούς.

13) Ιερά Μονή Σίμωνος Πέτρας

Τα έργα της μονής τελείωσαν στο πρώτο μισό του 14^{ου} αιώνα από τον Άγιο Σίμωνα σε βραχώδες έδαφος και κατοικείται από 80 μοναχούς.

14) Ιερά Μονή Αγίου Παύλου

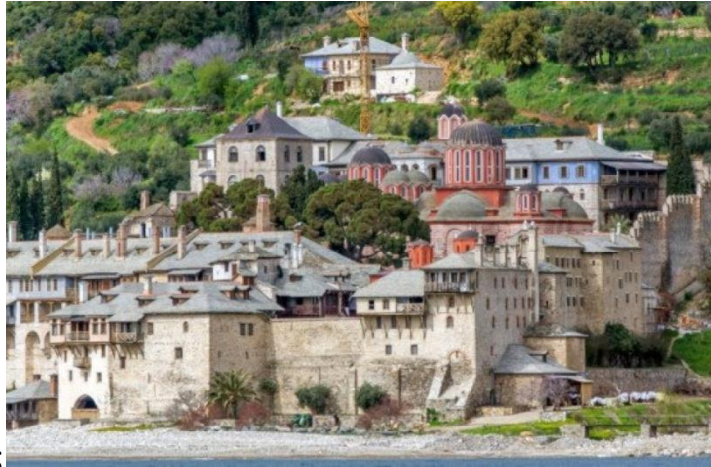
Ιδρύθηκε από τον άγιο Παύλο τον Ξηροποταμινό τον 10^ο και κατοικείται από 54 μοναχούς.

15) Ιερά Μονή Σταυρονικήτα

Ιδρύθηκε το 1543 ,αποτελεί την μικρότερη σε μέγεθος Μονή του Αγίου Όρους και κατοικείται από 43 μοναχούς.

16) Ιερά Μονή Ξενοφώντος

Ιδρύθηκε το 998 τον Πατριάρχη Κων/πόλεως Γαβριήλ και κατοικείται από 86 Έλληνες μοναχούς.

17) Ιερά Μονή Γρηγορίου

Θεμελιώθηκε τον 14^ο αιώνα και σήμερα κατοικείται από 113 Έλληνες μοναχούς.

18) Ιερά Μονή Εσφιγμένου

Ιδρύθηκε το 10^ο αιώνα και σήμερα κατοικείται από παλαιοημερολογίτικη αδελφότητα
142 μοναχών.

19) Ιερά Ρώσικη Μονή Αγίου Παντελεήμονος

Ιδρύθηκε τον 11^ο αιώνα από Ρώσους και σήμερα κατοικείται από ρώσικη αδελφότητα
104 μοναχών.

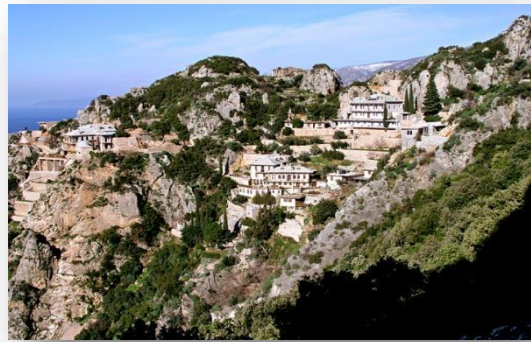

20) Ιερά Μονή Κονσταμονίτου

Ιδρύθηκε τον 11^ο αιώνα πάνω στα θεμέλια μονής που ίδρυσε ο Μέγας Κωνσταντίνος.
Κατοικείται από 54 μοναχούς.

Εκτός από τα κυρίαρχα μοναστήρια, στο Θεοβάδιστο αυτό όρος, υπάρχουν και κάποια άλλα κτιριακά συγκροτήματα, τα οποία δεν έχουν αναγνωριστεί ως μοναστήρια, καθότι, σύμφωνα με τα αγιορείτικα τυπικά, απαγορεύεται να ξεπεράσουν τα 20. Τα συγκροτήματα αυτά ονομάζονται σκήτες, είναι 15 και υπάγονται στα κυρίαρχα μοναστήρια. Οι σκήτες χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, τις «κοινοβιακές», δηλαδή εκείνες οι οποίες λειτουργούν με το μοναστηριακό τυπικό και τις «ιδιόρρυθμες» οι οποίες αποτελούνται από διάσπαρτα ασκητήρια στα οποία ασκητεύουν λίγοι ασκητές. Οι μοναχοί στις «ιδιόρρυθμες» σκήτες λειτουργούν στον ίδιο ναό και ανήκουν στη σκήτη. Δυστυχώς, για εξοικονόμηση χρόνου δεν μπορούμε να αναφερθούμε στη κάθε σκήτη ξεχωριστά μα ακολουθούν οι φωτογραφίες της κοινοβιακής σκήτης του Αγίου Αντρέα και της ιδιόρρυθμης σκήτης των Κausοκαλυβίων.

Εκτός από τα μοναστήρια και τις σκήτες υπάρχουν και τα ησυχαστήρια ή κελιά που είναι μικρά μοναστήρια και υπάγονται στις 20 κυρίαρχες μονές. Στα ησυχαστήρια ζουν γέροντες που επιθυμούν

σκληρή άσκηση είτε μόνοι τους είτε με τις συνοδείες τους. Στον Άθω υπάρχουν πάνω από 300 ησυχαστήρια τα οποία κατοικούνται από γέροντες με τις συνοδείες. Στη φωτογραφία φαίνεται το κελί της Αγίας Σκέπης στην ερημική περιοχή Βίγλα.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΘΩΝΙΤΗ ΜΟΝΑΧΟΥ

Η ζωή στη πολιτεία του Άθωνα είναι πολύ πιο δύσκολη απ' ό,τι πολλοί μπορεί να νομίζουν . Το πρόγραμμα είναι σταθερό, προσεκτικά δομημένο και χωρισμένο σε τρία(3) οκτάωρα (παρέυρεση στις ιερές ακολουθίες- εργασία –ξεκούραση) σύμφωνα με το τυπικό:

- Ακολουθίες στο καθολικό (εκκλησία) του μοναστικού συγκροτήματος, κανόνας προσευχής στο κελί (δωμάτιο των μοναχών), διακονήματα (δηλαδή εργασίες, παραγωγή μοναστηριακών προϊόντων, αγιογραφία ,γεωργία κ.α.).Τα καθορισμένα αυτά σημεία αναφοράς στο Άγιον Όρος, επαναλαμβανόμενα καθημερινά, διευκολύνουν τον αγιορείτη μοναχό να μη διασκορπίζεται ο νους του και τον κάνουν να είναι πολύ πιο παραγωγικός από τον άνθρωπο που διαλύεται μέσα στις αναρίθμητες «επιλογές» που προσφέρει ο πολιτισμός και οι προτεινόμενες πολλαπλές «εμπειρίες».

Δεν πρόκειται, λοιπόν, για μια ανούσια επανάληψη ή για μια προσπάθεια για απόλυτη συνέπεια. Η επανάληψη στην μοναχική ζωή κάνει ικανό τον άνθρωπο να πραγματοποιεί τις απλές βιολογικές καθημερινές στιγμές και έτσι να τις ανυψώνει μέσα σε μια ατμόσφαιρα δοξολογίας. Ο μοναχός έχει τη δυνατότητα να δουλέψει στον κήπο, στην τράπεζα (κοινή τραπεζαρία στην οποία γευματίζουν οι μοναχοί) ή στη βιβλιοθήκη. Μπορεί να γράψει βιβλία και γενικότερα κείμενα, μπορεί να κτίσει, να αγιογραφήσει ή να ψάλλει. Κάθε ώρα έχει τη δική της απασχόληση. Υπάρχει έτσι η εναλλαγή προσευχής και εργασίας. Υπάρχει ένας συγκεκριμένος κύκλος σιωπής και ακολουθιών, νηστείας και εορτών.

Μία εξαίρεση του συνηθισμένου τρόπου ζωής των μοναχών είναι οι πανηγύρεις (πανηγύρια), οι οποίες αποτελούνται από ολονύκτιες αγρυπνίες που μπορεί να ξεπεράσουν, στα μεγάλα μοναστήρια, μέχρι και δέκα ώρες συνεχούς ακολουθίας. Οι αγρυπνίες συνήθως χαρακτηρίζονται από αργές ,κατανυκτικές ή και πανηγυρικές ψαλμωδίες, που προσφέρουν στους παρευρισκόμενους μία εσωτερική αγαλλίαση που διαλύει τη μονοτονία και τη κούραση που προκαλεί η νύκτα.

Κατά το τέλος της ζωής ενός μοναχού (την κοίμηση, όπως συνηθίζεται να λένε), το άψυχο σώμα του νεκρού τοποθετείται σε χωμάτινο τάφο για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και ύστερα, τα οστά που απομένουν τοποθετούνται σε κτιστά οστεοφυλάκια, όπου και παραμένουν ως στην αιωνιότητα.

Για περισσότερες πληροφορίες δείτε τα ντοκιμαντέρ:

- Αθωνικοί Αντίλαλοι (γυρίστηκε στη Μονή Παντοκράτορος.)<https://youtu.be/fJ3mU3zPLhM>

Πηγές:

- Οδοιπορικό στο Άγιον Όρος <https://youtu.be/TQ13Ssg-Foc>
- Τρεις ημέρες στην έρημο του Αγίου όρους <https://youtu.be/8QPIOWRjhoI>
- Πηγή <https://www.vimaorthodoxias.gr/>

Και την πανήγυρη της Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας 2020:

<https://youtu.be/9m6jxTfbuL0?list=PLupcX0fZD0C88qCc3WGmsI5WuOviK2ACf>